

Borgernes grundlæggende EU- og nationale rettigheder

Indledning

Selvom forandring ikke kommer fra den ene dag til den anden, kan vi sammen vælge at prioritere menneskers trivsel samt natur og miljø højere end økonomisk vækst, der hovedsageligt tjener dem, som allerede har mest.

Ved at kende vores grundlæggende rettigheder og bruge dem, kan vi i fællesskab kæmpe for miljøretfærdighed. Det er vigtigt at huske på, at man ikke er helt uden handlemuligheder og grundlæggende rettigheder, og at vi i fællesskab, både nationalt og på EU-plan, har magt til at ændre udviklingen og skabe smukke lokalsamfund med plads til mennesker og natur.

Det kræver selvfølgelig, at man ved, hvad man kan gøre. I denne folder præsenterer vi forskellige værktøjer og handlemuligheder.

Meld jer ind i en miljøforening eller opret en ny

Det kan være svært at stå alene med de udfordringer, man møder, og det kan derfor være en god idé at finde sammen med ligesindede. Gør man det mere formelt i form af en forening, medfører det flere fordele:

- En forening med en relevant formålsparagraf er hørings- og klageberettiget. Det vil sige, at flere end blot nærmeste nabo kan blive hørt og har mulighed for at klage.
- En forening har ret til at få besked fra kommunen om fx miljøgodkendelser til husdyrbrug.
- En forening giver opbakning til berørte personer.
- Ønsker man ikke at have sit navn på for eksempel en klage, giver det mulighed for anonymitet.

Der findes allerede mange lokale foreninger. Er der ingen forening i dit lokalområde, kan I gå sammen med andre og oprette jeres egen

Sådan opretter I, i korte træk, en forening:

- 1) Formuler nogle vedtægter for jeres forening
- 2) Afhold en stiftende generalforsamling
- 3) Meddel kommunen, at foreningen ønsker at modtage underretninger om alle afgørelser og høringer i forbindelse med godkendelse af husdyrbrug i kommunen
- 4) Send kommunen en kopi af vedtægterne - husk at bede om en kvittering for modtagelsen.

Høringssvar og klager

Man kan hurtigt blive forpustet og miste overblikket, når man stifter bekendtskab med, hvor mange regler der styrer natur- og miljøbeskyttelsen i Danmark.

Der findes således mere end tusind EU-direktiver, love, bekendtgørelser, vejledninger og cirkulærer på miljøområdet. Alle danske love og bekendtgørelser findes på retsinfo.dk.

Man behøver dog ikke være ekspert for at få sin stemme hørt, og man har en række grundlæggende rettigheder og derfor muligheder, både på kommunalt, nationalt og EU-niveau, for at gøre indsigelser og klage.

Høringssvar

I en høringsfase kan man udtrykke sine bekymringer angående et projekt, man kan komme med forslag og opklarende spørgsmål, og man kan påpege forkerte oplysninger. Det kaldes et høringssvar, og der er ikke nogen bestemt måde, det skal skrives på.

Man sender typisk et høringssvar enten via e-mail eller via en høringsportal på kommunens hjemmeside. Her udfylder man en formular, hvor man oplyser sit navn og sin adresse. Hvis man ønsker anonymitet, er det derfor en fordel at have oprettet en forening, som man kan sende sit høringssvar igennem. Husk at holde en ordentlig tone og hold fokus på det, der står i en eventuel miljøgodkendelse.

Kommunen har pligt til at underrette naboer, som bor inden for den beregnede konsekvensradius af et kommende byggeri. Men indimellem sker det, at naboer ikke får besked, og derfor kan det godt betale sig at holde øje med kommunens høringsportaler, hvor nye ansøgninger kan findes.

klag til miljø- og Fødevarerklagenævnet over en miljøgodkendelse

Når høringsfristen er afsluttet, sagsbehandler kommunen den endelige miljøgodkendelse. Det er meget forskelligt, hvor lang tid der går, men hvis en kommune vælger at tildele en miljøgodkendelse, vil man kunne klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Man er automatisk klageberettiget, hvis man har været høringsberettiget.

Lokale foreninger, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan også klage over afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om. I dét tilfælde er det altså foreningens formålsparagraf, der er afgørende for, om foreningen er klageberettiget.

Sådan sender I et hørings svar:

- 1) Gå ind på jeres kommunes høringsportal. Den kan typisk findes ved at søge online på høringsportal + kommunens navn
- 2) Find den afgørelse, I gerne vil klage over
- 3) Udfyld formularerne, og beskriv dine bekymringer
- 4) Send svar - husk at I kan være anonyme via brug af forening.

Vær opmærksom på, at der kan være forskel på, hvem der er klageberettiget fra lov til lov. Det fremgår af hjemmesiden for Nævnenes Hus (naevneneshus.dk).

Klagefristen er fire uger, fra den dag kommunen offentliggør miljøgodkendelsen på deres hjemmeside. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag. Man kan ikke ansøge om at få forlænget klagefristen hos Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Det er en god idé at være hurtigt ude, da systemet er lidt bøvlet, og klagen kan tage noget tid at udforme.

Når I har indsendt jeres klage, får sagen et journalnummer, og så længe den behandles, kan I altid fremsende supplerende oplysninger via klageportalen. Husk da blot at oplyse sags- og journalnummer.

Sådan opretter I en klage til Miljø-og Fødevarerklagenævnet:

- 1) Man klager via klageportalen for Nævnenes Hus på naevneneshus.dk
- 2) Log ind med MitID og tryk på "Opret klage"
- 3) Vælg klagetypen
- 4) Udfyld indledende oplysninger, blandt andet hvilken kommune der klages over og adresse på sagen
- 5) Beskriv jeres klage, godkend den og betal gebyret
- 6) Vær opmærksom på, at det koster 1800 kr for en forening at klage og 900 kr. for privatpersoner

klag til EU

Som borger i Danmark er man ifølge EU's charter om fundamentale rettigheder sikret nogle basale rettigheder og friheder ved lov, herunder også et højt niveau af miljøbeskyttelse.

Charteret er gældende, når medlemslandene implementerer EU's love. Det vil sige, at hvis man som borger oplever, at ens rettigheder bliver overtrådt, kan man klage til parlamentet eller kommissionen i EU.

klag til Europa-kommissionen

Hvis man mener, at de offentlige myndigheder i Danmark handler i strid med EU-lovgivningen, kan man klage til Europa-Kommissionen.

Er man ikke ekspert i EU-ret, kan det være svært at finde ud af, præcis hvilken EU-lov man mener, der er blevet overtrådt. Derfor findes der en mulighed for at få hurtig og uformel rådgivning på dansk hos rådgivningstjenesten Dit Europa. Det hele foregår online, og man skal oplyse sit navn og sin adresse.

Ønsker man efterfølgende at sende en klage, kan man gøre det på e-mail, sende et brev med posten eller udfylde en formular på Europa-Kommissionens hjemmeside.

Det letteste er at klage via formularen, hvor det ikke er nødvendigt at oprette en profil. I skal blot oplyse navn og adresse samt oplysninger om de myndigheder, I vil klage over.

Herefter skal I beskrive problemet i detaljer samt beskrive, hvordan myndighederne i Danmark overtræder EU's love.

-
- 1) Kontakt Dit Europa og afklar om I kan klage til EU
  - 2) Opret en klage via Europa-Kommissionens hjemmeside
  - 3) Beskriv hvordan EU's love er overtrådt og af hvilken dansk myndighed
  - 4) Vent. Indenfor 15 dage får I en bekræftelse på, at klagen er modtaget, og det tager minimum 2 måneder at behandle efterfølgende

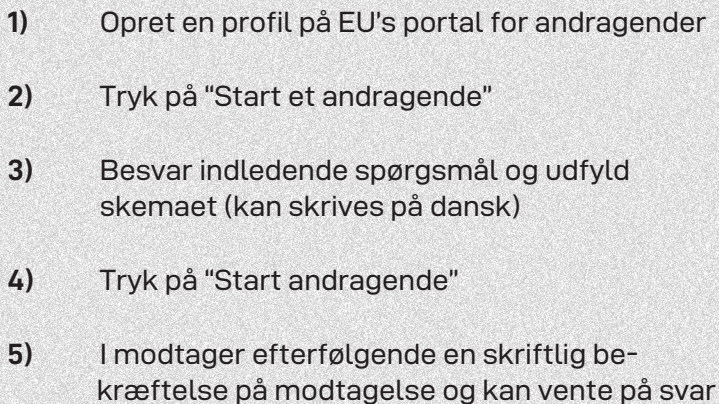

Andragende til EU-Parlamentet

Det er også muligt som borger i EU at indgive et såkaldt andragende i form af en klage eller en appel til Europa-Parlamentet, hvis man mener, at den danske stat eller en kommune har krænket de miljømæssige rettigheder, EU-borgere har ifølge EU's love.

Vær opmærksom på, at Europa-Parlamentet ikke er en appeldomstol og har som sådan ingen sanktionsmuligheder. Det er en politisk forsamling, der fungerer som en facilitator for borgerne, og som kan yde politisk støtte. Hvis ens andragende accepteres, giver det EU-Parlamentet mulighed for nærmere at undersøge, om EU-love er blevet overtrådt, og i sjældne tilfælde kan andragendet sendes videre til EU-Kommissionen, som vil bede myndighederne om at overholde lovene.

Man kan benytte sit indsendte andragende i sin egen kommunikation udadtil (for eksempel "vi har gjort EU-Parlamentet opmærksom på problemet") og man kan bede andre om at støtte ens andragende via EU-Parlamentets portal.

-
- 1) Opret en profil på EU's portal for andragender
  - 2) Tryk på "Start et andragende"
  - 3) Besvar indledende spørgsmål og udfyld skemaet (kan skrives på dansk)
  - 4) Tryk på "Start andragende"
  - 5) I modtager efterfølgende en skriftlig bekræftelse på modtagelse og kan vente på svar

Lav larm

Når man laver larm, handler det om at få andres øjne op for den sag, man kæmper for. Jo flere der kender problematikken og deres grundlæggende rettigheder, desto lettere er det at komme igennem med et budskab og tage kampen op, når de overtrædes. Der findes mange forskellige måder at lave larm på, og her præsenteres nogle af dem.

brug de traditionelle medier

Medierne kan være et fantastisk værktøj, fordi de kan hjælpe med at skabe opmærksomhed, fremtvinge reaktioner og dermed gøre det sværere for politikere at træffe upopulære beslutninger, som potentielt krænker borgernes grundlæggende rettigheder

De fleste områder i Danmark er dækket af en lokalavis, som er et meget relevant medie at benytte i denne sammenhæng. I kan finde en oversigt over aviser i Danmark på danskeaviser.dk.

I kan forsøge at kontakte journalisterne direkte og engagere dem i jeres sag, eller I kan skrive læserbreve. De er præget af holdninger uden journalistisk bearbejdning – det vil folk gerne læse!

Sådan skriver I et læserbrev

- 1) Skriv så kort som muligt
- 2) Beskriv jeres pointe som det første og gentag pointen som det sidste. Brug den mellemste tekst til at argumentere
- 3) Husk jeres modtager. Det kan være fint at bruge stærke ord og spille på følelser, men det er også vigtigt at være logisk argumenterende
- 4) Brug gerne eksempler fra troværdige organisationer
- 5) Send kun læserbrevet til ét medie ad gangen. Spørg om de kan bruge det og hvis ikke, så gå videre til næste. Ring evt. og ryk avisen

sociale medier

At benytte sig af sociale medier giver nogle andre muligheder end de traditionelle medier. På de sociale medier kan man direkte præsentere sin sag og komme i kontakt med ligesindede og andre interesserede.

Man skaber mest opmærksomhed, når man bruger de sociale medier til at engagere sit publikum og gøre dem til en del af arbejdet, hvilket man kan gøre ved brug af billeder, videoer og personlige beretninger.

Husk at holde en saglig tone, at beskytte dit eget og andres privatliv og at være så nøjagtig som muligt.

Sådan bruger I de sociale medier:

- 1) Klar kommunikation omkring jeres sag og mål, så det fremstår tydeligt, hvorfor støtte er vigtig.
- 2) Brug fortællinger fra virkeligheden: Billeder, videoer og personlige beretninger, der viser den faktiske indvirkning af problematikkerne i jeres sag, og hvad I arbejder for at opnå
- 3) Regelmæssig brug: Løbende aktivitet vil se jeres følgere at I er aktive, og hurtig respons på spørgsmål og kommentarer viser, at I er engagerede
- 4) Overvej hvilke sociale medier, I vil benytte. På Facebook eller X kan man benytte sig af mere detaljeret information i længere opslag eller "tråde" med mere tekst, på YouTube eller TikTok er det videoformatet, I kan kaste jer ud i, og på Instagram er det både korte videoer og billeder, I kan bruge til at sprede budskabet
- 5) Lav indhold, der engagerer dem, der følger jer, og som skaber dialog. Stil for eksempel spørgsmål, lav afstemninger og slå live-videoer op
- 6) Brug de sociale medier til at mobilisere frivillige og støtte til jeres forening og del fundraising-kampagner, søg hjælp til frivilligt arbejde eller del vigtig viden

snak med politikere

I kan arrangere møder med politikere både lokalt og nationalt. Det er en god mulighed for at gøre opmærksom på jeres sag og eventuelt indgå et samarbejde. Hvis man vil kontakte en politiker på lokalt plan, kan det være en fordel at finde en politiker fra kommunens teknik- og miljøudvalg.

Meget ofte ved de lokale politikere ikke noget om igangværende sager, da det er politisk besluttet, at sager om husdyrbrug primært behandles af administrationen i kommunen. Kun hvis lokalpolitikere bliver gjort opmærksomme på en sag, har de faktisk en reel chance for at vide, hvad der foregår i lokalområdet.

Sådan kan I henvende jer til en politiker.

- 1) Bed om et møde, hvor I kan forklare jeres sag
- 2) Skriv en mail eller et brev direkte til politikerens
- 3) Send et åbent brev. Som ovenstående, men hvor I deler budskabet via egne sociale medier eller sender det til en avis som et debatindlæg

Lav aktioner

At lave en aktion kan være en god måde at vise, at I er flere, der er utilfredse. Det kan også være en måde at skabe sammenhold mellem jer, der kæmper for en sag. For at lave en aktion behøves der ikke mange ressourcer. Man kan for eksempel stå med et banner og lave en mindre demonstration foran rådhuset. Sørg for at tage nogle gode billeder af jeres aktion, så I kan dele budskabet med omverdenen via sociale medier.

Sådan kan I lave en aktion:

- 1) Vælg et strategisk sted, så enten de rigtige mennesker eller så mange mennesker som muligt, ser jeres aktion
- 2) Tænk på, at det kan være en fordel, hvis der er gode fotomuligheder
- 3) Kontakt de lokale medier og informér dem om jeres planer
- 4) Hvis muligt kan det være godt for jeres sag at få støtte fra personer, der er kendte på lokalt eller nationalt niveau

Borgernes grundlæggende EU- og nationale rettigheder

Skrevet af Tobias Jespersen

Forside og Layout: Frederikke Becher

1. udgave, maj, 2024

Udgivet af NOAHs forlag 2024

Citeres som: NOAH Friends of the Earth Denmark, 2024. Borgernes grundlæggende EU- og nationale rettigheder

Trykte eksempler kan bestilles på noah@noah.dk eller tlf. 35361212

NOAH Friends of the Earth Denmark

Sekretariatet

Stuðiestræde 24

1455 København K

Telefon: 35 36 12 12

Mail: noah@noah.dk

Hjemmeside: www.noah.dk

Facebook: www.facebook.com/miljoretfaerdighed

Instagram: https://www.instagram.com/noah_friends_of_the_earth/

Publikationen kan hentes gratis i pdf-format fra NOAHs hjemmeside

Finansieret med tilskud fra Europa-Nævnet.

Ansvaret for indholdet er alene tilskudsmodtagers.

 NOAH